

”DA JEG SKULLE MØDE MIN
KONTAKTPERSON FOR FØRSTE
GANG, VAR JEG SELVFØLGELIG
SPÆNDT PÅ, OM DER VAR EN
GOD KONTAKT MELLEMS OS, OG
HVORDAN VORES KEMI VILLE
VÆRE. HEN AD VEJEN BLEV
DER SKABT EN TILLID, OG DER
KOM GODT GANG I VORES
SAMARBEJDE.”

ARTIKEL NR. 6 · FEBRUAR 2014

”JEG KAN FØLE MIG SOM ET GANSKE ALMINDELIGT MENNESKE”

Ordene er Minna Lützens. En medfødt progredierende øjensygdom og en svær aldersrelateret hørenedsættelse er årsag til, at Minna i dag er funktionel døvblind. Siden 2010 har Minna haft en bevilling på kontaktpersonordning jf. Servicelovens § 98.

Et godt samarbejde, en god kemi og gensidig respekt er en forudsætning for en vel fungerende kontaktpersonordning. Der er tale om et samarbejde, hvor kontaktperson og bruger kommer meget tæt på hinanden, og det stiller nogle særlige krav til begge parter. Vi zoomer i denne artikel ind på kontaktpersonordningen, hvor vi også har bedt Hanne Ravn bidrage med sine erfaringer fra arbejdet som kontaktperson.

FAKTA

Mennesker der i lighed med Minna Lütken er ramt af erhvervet døvblindhed risikerer meget nemt at blive isolerede, fordi de får store problemer med at kommunikere og med at færdes udenfor eget hjem uden ledsagelse. Hjælp fra en særlig kontaktperson efter servicelovens § 98 betyder en stor forskel i døvblindedvnes livskvalitet og kan være med til at sikre borgeren et liv meget tæt på det normale. Døvblindekonsulenterne på CFD havde ultimo 2013 kontakt med 325 borgere med en kontaktpersonordning ud af i alt 730 personer med erhvervet døvblindhed. Ansvar for at ansætte og aflønne kontaktpersonerne ligger hos kommunen, men de fleste kommuner har indgået aftale med CFD's døvblindekonsulenter, som yder støtte omkring ansættelsen, instruerer, superviserer og underviser kontaktpersonerne, så de får værktøjer til at udføre arbejdet bedst muligt.

Hanne Ravn

**”JEG VAR JO HELT
SPRITNY PÅ DETTE
OMRÅDE. JEG BRUGTE
INTRODUKTIONSMØDERNE
TIL AT LYTTE - LYTTE TIL ALT
DET NYE. DET GAV MIG
BL.A. OGSÅ VIDEN OM,
HVAD JEG MÅTTE
OG IKKE MÅTTE SOM
KONTAKTPERSON.”**

KONTAKTPERSONERNE HAR BRUG FOR FAGLIGE INPUT

Med sine snart fire år på bagen er Hanne Ravn efterhånden ret erfaren med arbejdet som kontaktperson. I begyndelsen havde hun i lighed med andre nye kontaktpersoner brug for at tilegne sig en grundlæggende viden om konsekvenser af syns- og hørenedsættelser, om særlige kommunikationshensyn og ledsageteknikker.

”Jeg var jo helt spritny på dette område. Jeg brugte introduktionsmøderne til at lytte - lytte til alt det nye. Det gav mig bl.a. også viden om, hvad jeg måtte og ikke måtte som kontaktperson.”

Selvom Hanne i dag er en erfaren kontaktperson, understreger hun vigtigheden af jævnligt at kunne deltage i kontaktpersonmøderne, fordi der løbende er brug for faglig opkvalificering i arbejdet. Endvidere tilføjer Hanne om møderne:

”Kontaktpersonarbejdet er et ensomt arbejde, og uden kontaktpersonmøderne ville jeg føle mig ensom. Det er vigtigt for mig at have mulighed for faglig udveksling med kolleger og for at høre nyt fra døvblindekonsulenterne. Det handler også om at få redskaber til samarbejdet.”

Temaerne på kontaktpersonmøderne spænder bredt fra fx synstolkning, livsomsstillingsprocessen for personer med døvblindhed, alternativ kommunikation, konflikthåndtering til den professionelle rolle og etik.

Brugere af kontaktpersonordningen har også brug for kursus. For mange er det i starten en uvant rolle at være arbejdsleder. Samtidig skal personen lære at forholde sig til at have et andet menneske tæt på sig, ofte mange timer i sit eget hjem. Konsulenterne afholder derfor løbende temadage for brugere af kontaktpersonordningen. Minna Lütken har deltaget i en sådan temadag. En sidegevinst ved temadagen var, at hun fik lejlighed til at møde ligestillede.

KONTAKTPERSONENS OPGAVER ER MANGE

En kontaktperson fungerer kort sagt som ”øjne” og ”ører” for borgeren med døvblindhed. Hanne Ravn er kontaktperson hos flere borgere. Hun opremser nogle af de opgaver, som hun udfører som kontaktperson: *”Jeg synstolker og ledsager på fx gåture, indkøb og til ørelæge og øjenlæge. Jeg læser post, og nu skal jeg begynde hos en ny borger, hvor en af opgaverne bl.a. er, at jeg sammen med borgeren skal cykle på tandem. Så har jeg også ledsaget en borger på en ferierejse.”*

En stor del af Hannes opgave som kontaktperson handler om at bistå med kommunikationen:

”En væsentlig opgave i mit arbejde er at formidle kommunikation fx ved besøg hos øjenlægen. I forhold til kommunikationen er det ofte svært for borgerne at opfange hele budskabet. Derfor bliver de usikre på, om de får fat i tingene. Det giver dem tryk, når jeg kan hjælpe med at formidle kommunikationen, og vi også bagefter kan tale om, hvad der blev sagt.”

Hanne pointerer, at det er vigtigt, at man fra dag ét får defineret, hvilke opgaver kontaktpersonen skal udføre, og i hvilket omfang, kontaktpersonen skal bistå med opgaverne:

”Det er nødvendigt at være opmærksom på, at der er ting, som borgeren selv vil og kan. Forventningsafklaring er derfor vigtigt helt fra begyndelsen.”

NØGLEORDET ER FORVENTNINGSAFKLARING

”Jeg skal have den hjælp jeg har behov for og så heller ikke mere. Min kontaktperson må aldrig overdrive hjælpen”, siger Minna Lütken.

Helt fra start har Minna over for sine kontaktpersoner været åben om, hvornår hun behøver hjælp, og hvor meget hjælp hun behøver fra sine kontaktpersoner. Døvblindekonsulenterne på CFD har erfaring med, hvor afgørende det er, at der allerede ved opstart af samarbejdet bliver skabt en fælles forståelse og forventningsafklaring. Konsulenten er derfor med ved den første kontakt mellem

**”JEG KUNNE IKKE FØLGE
MED I BØGERNE, OG JEG
KUNNE IKKE FØLGE MED I,
HVAD DER FOREGIK PÅ
TAVLEN. LÆREREN TOG
DET SOM ET UDTRYK FOR,
AT JEG IKKE HØRTE EFTER,
OG SÅ BLEV JEG SAT HELT
BAGERST I KLASSEN MED
DET RESULTAT, AT JEG INTET
KUNNE SE PÅ TAVLEN. DER
VAR IKKE MEGEN FOKUS PÅ
MINE SYNSPROBLEMER
SOM BARN.**

Minna Lütken

parterne for at sikre, at der bliver indgået aftaler i forhold til det fremtidige samarbejde. Dette kan være et vigtigt led i forhold til at forebygge samarbejdsproblemer. En dårlig relation kan skabe bekymring og være en belastning for begge parter. Konsulenterne opfordrer derfor altid til dialog, men hvis tingene alligevel går i hårdknude, kan der være brug for sparring fra konsulenten.

MINNA MÅTTE OPGIVE FLERE TING OG HUMØRET SVIGTEDE

Minna Lütken er 80 år og har været blind igennem de senere år. Hun vil gerne fortælle om de synsvanskeligheder, hun oplevede allerede som barn pga. en voldsom nærsynethed og medfødt grå stær. Men det vækker også svære minder at huske tilbage:

”Jeg kunne ikke følge med i bøgerne, og jeg kunne ikke følge med i, hvad der foregik på tavlen. Læreren tog det som et udtryk for, at jeg ikke hørte efter, og så blev jeg sat helt bagerst i klassen med det resultat, at jeg intet kunne se på tavlen. Der var ikke megen fokus på mine synsproblemer som barn. Først mange år senere, da jeg havde fået børn, tog jeg initiativ til at komme på Institut for Blinde og Svagtseende. Men jeg klarede mig alligevel ved hjælp fra mine børn og et godt gå på mod.”

Minna har haft høreapparater igennem de senere år. Hendes hørenedsættelse betyder, at hun har brug for, at hendes samtalepartnere viser særlig hensyntagen i kommunikationen. En absolut betingelse er, at der tales tydeligt, og at kun én person af gangen taler:

”Hvis alle snakker på en gang, så er den helt gal. Mit manglende syn gør jo, at jeg ikke kan mundaflæse.”

I takt med at både syn og hørelse forværredes blev det vanskeligt for Minna at færdes uden for sit hjem alene, og det påvirkede hendes humør i negativ retning:

”Jeg kunne ikke længere købe ind, og jeg kunne ikke se varerne i butikken. Min post kunne jeg heller ikke læse. Jeg måtte opgive flere gøremål bl.a. gymnastik. Meget hang på min niece. Så tog min niece affære. Hun kontaktede CFD, og hun spurgte, kan der dog ikke gøres et eller andet, sådan at jeg igen kunne blive en aktiv og glad kvinde. Så fik jeg besøg af en døvblindekonsulent, som vurderede, at jeg var berettiget til en kontaktpersonordning. Hun lavede en ansøgning til kommunen.”

FRA AFHÆNGIGHED TIL FRIHED

Minna fortæller om, hvad det betyder at have fået kontaktperson:

”Det har givet mig en frihed. Tidligere

følte jeg mig afhængig af andres hjælp. Nu kan jeg komme uden for min dør, blive ledsaget i forbindelse med indkøb og have muligheden for selv at kunne orientere mig om udvalget i forretningerne og vælge det, som jeg ønsker at købe. Jeg kan få læst og gennemgået min post og få papirerne ordnet, så jeg kan finde dem igen, og jeg kan få læst medlemsblade. Jeg kan også blive informeret om nyheder. Min kontaktperson og jeg drøfter, hvad der sker ude i verdenen. Det giver indhold og oplevelser. Det bedste ved at have fået bevilget en kontaktperson er, at jeg kan føle mig som et ganske almindeligt menneske, når jeg er uden for hjemmet sammen med min kontaktperson.”

SERVICELOVENS §98:

**”KOMMUNALBESTYRELSEN
SKAL I FORNØDENT OMFANG
TILBYDE HJÆLP I FORM AF EN
SÆRLIG KONTAKTPERSON
TIL PERSONER DER ER
DØVBLINDE.”**